

Themabijeenkomst 'environmental DNA als technologische innovatie voor inventarisatie en monitoring'

Aanleiding

Als technologische innovatie in het waterbeheer staat detectie van environmental DNA (eDNA) als inventarisatiemethode volop in de belangstelling. In meerdere projecten - waaronder een project van de TKI Watertechnologie van de Topsector Water - doen onderzoekers ervaring op met het vaststellen van aanwezigheid, afwezigheid en abundantie van soorten met eDNA. De potenties zijn groot: arbeidsintensieve inventarisatiemethoden met onduidelijkheid over trefkans en over identiteit van waargenomen soorten zijn mogelijk te vervangen door het nemen van een (water- of grond)monster plus een geautomatiseerde laboratoriumanalyse. Inventarisatie en monitoring worden een fluitje van een cent: voor veld- en laboratoriumwerk is geen ecologische of taxonomische expertise meer nodig.

Steeds meer bureaus bieden eDNA als methode aan. Is deze technologische innovatie aan een doorbraak toe of is een afwachtende houding gerechtvaardigd? Wat zijn de praktijkervaringen met deze technieken? Welke trends zijn te zien in het gebruik? Wat zijn de potenties en consequenties van brede toepassing van eDNA?

Doel van de dag

Met deze dag bundelen we bestaande inzichten en verwachtingen over eDNA zodat adviesbureaus zich een beeld kunnen vormen van de potenties en consequenties van deze ontwikkeling. Op deze dag bespreken we de volgende thema's:

1. Stimulering van technologische innovaties
2. Potenties en beperkingen van de techniek van eDNA incl. toekomstige ontwikkelingen
3. Ervaringen met toepassingen in het werkveld van de groene bureaus
4. Bruikbaarheid van onderzoek met eDNA voor beleid en beheer
5. Consequenties van de eDNA-technieken voor het werk van de groene bureaus

Opzet van de dag

Leden en externe deskundigen geven presentaties over de verschillende thema's. Op basis van discussiepunten van een coreferent vindt een plenaire discussie plaats. Daarna spreken de deelnemers met een drankje in de hand informeel verder over eDNA en - ongetwijfeld - andere onderwerpen.

Deelnemers: adviesbureaus (leden en niet-leden van het Netwerk Groene Bureaus) en genodigden.

Locatie: Ministerie van Economische Zaken, Den Haag

Datum: 25 november 2015

Inschrijven: www.netwerkgroenebureaus.nl/eDNA

Programma

9.30 uur	Inloop	
10.00 uur	Opening	Johan Burger voorzitter NGB
10.05 uur	Watertechnologie als thema van de Topsector Water Inzet van de overheid op innovatie en kennisdoorstroming; toelichting op het Innovatiethema Watertechnologie van de Topsector Water	Anne Reitsma Secretaris Kernteam Watertechnologie Ministerie van Economische Zaken
10.20 uur	eDNA als innovatie Het project "eDNA aquatische biodiversiteit" binnen het Innovatiethema Watertechnologie van de Topsector Water: theorie en techniek, validatie en innovatieve aspecten	Bart Wullings KWR Watercycle Research Institute
10.45 uur	De moleculair biologische technieken van eDNA Achtergrond van de techniek; (hoe) werkt het?	Eelco Wallaart Sylphium molecular ecology
11.10 uur	Praktijkervaring met de grote modderkruiper Praktijktoepassing van eDNA	Menno Soes Bureau Waardenburg
11.30 uur	Pauze	
11.50 uur	Praktijkervaring met macrofauna, vissen en amfibieën Praktijktoepassing van eDNA	Wouter Patberg Koeman en Bijkerk
12.10 uur	Praktijkervaring met de waterspitsmuis Praktijktoepassing van eDNA	Jeroen Koorevaar E.C.O.logisch
12.30 uur	Lunch	
13.45 uur	Gebruik van eDNA door Groene Bureaus Huidig gebruik en trends	Kees van Bochove Datura
14.10 uur	eDNA als kennisbron voor exotenbeleid Bruikbaarheid van kennis op basis van eDNA voor het exotenbeleid	Jenneke Leferink NVWA Team Invasieve Exoten
14.35 uur	eDNA als basis voor de uitvoering van de KRW Bruikbaarheid van kennis op basis van eDNA voor de KRW. Wat zijn juridische consequenties; staat herdefiniëring van waterkwaliteit voor de deur?	Roel Knoben RoyalHaskoningDHV
15.00 uur	Coreferaat: discussiepunten over eDNA Overwegingen voor de toepassing	Roel Strijkstra Altenburg&Wymenga
15.15 uur	Discussie Consequenties van de eDNA-technieken voor het werk van de groene bureaus	
16.00 uur	Borrel	